

Jaarverslag

Inhoud

1. Missie – Visie- Toekomst	4
2. Organisatie	5
2.1 Bestuur	5
2.2 Bureau en huisvesting	5
2.3 Financiën	6
2.4 Communicatie	6
3. Verslag van de activiteiten	7
3.1 Structurele activiteiten	7
3.2 Projecten	8
3.3 Samenwerkingsverband met Centre for Policing and Security (CPS)	9

Voor u ligt het jaarverslag 2020 van de Stichting Maatschappij en Veiligheid. Met dit jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de activiteiten in het voorbije jaar 2020. Ook wordt er vooruitgeblikt op de toekomst van de SMV in 2021 en later.

1. Missie – Visie - Toekomst

De Stichting Maatschappij en Veiligheid (SMV) is een onafhankelijke denktank op het brede terrein van maatschappelijke veiligheid, die gevraagd en ongevraagd advies uitbrengt over onderwerpen die op dit terrein spelen.

De stichting bestaat al vanaf 1986, maar in opvolging van een strategisch adviestraject in 2018-19 zijn er in 2020 aanzienlijke veranderingen doorgevoerd in de organisatie en werkwijze. De nieuwe koers van de SMV houdt onder andere in dat de SMV zich nu vooral richt op sociale veiligheid (en minder op fysieke veiligheid) en dat er meer gefocust wordt op enkele grotere thema's waarvoor werkgroepen worden ingesteld, bestaande uit deskundigen, die een advies voorbereiden.

We kijken terug op 2020 als een overgangsjaar. Een jaar waarin – onder moeilijke omstandigheden vanwege de coronacrisis – gebouwd is aan een 'nieuwe' SMV. Sinds 1 oktober 2019 is mr. Tjibbe Joustra de nieuwe voorzitter van de SMV. Prof. mr. Pieter van Vollenhoven, die voorzitter was vanaf de oprichting van de stichting, is nu erevoorzitter. Verder bestaat het bestuur uit prof. mr. dr. Erwin Muller als vicevoorzitter en prof. dr. Jaap van Manen als penningmeester.

Bij de bestuurswisseling is afgesproken dat de erevoorzitter in 2020 nog enkele SMV projecten rond het thema 'verantwoordelijkheid voor veiligheid' zou voortzetten. Het ging daarbij om projecten gericht op: Onafhankelijk toezicht; Burgermoed en de Prof. mr. Pieter van Vollenhoven penning voor moedige burgers.

Met ingang van juni 2020 is prof. dr. Pieter Tops de nieuwe directeur van de SMV. Dhr. Tops is tevens lector politie en openbaar bestuur aan de Politieacademie en bijzonder hoogleraar aan de Universiteit Leiden, met als leerstoel Ondernijmingsstudies.

In 2020 is volgens de nieuwe werkwijze van de SMV een start gemaakt met het opzetten van twee werkgroepen rond resp. sociale interventies rond ondernijmende drugscriminaliteit én de poortwachtersfuncties van banken.

Verder heeft het Ministerie van BZK in november 2020 een subsidie toegekend ten behoeve van het project Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Het voorstel is om een rapport te maken over lessen en leerervaringen die te verbinden zijn aan dit project. Primaire doelstelling is dat andere steden en andere actoren (waaronder de centrale overheid) hiervan kunnen leren en hierdoor geïnspireerd kunnen worden. Daarnaast kan het rapport ook relevant zijn voor de doorontwikkeling van NPRZ zelf. Het project is administratief ondergebracht bij de SMV.

Tot slot heeft de SMV in 2020 besloten de Publicatieprijs SMV nieuw leven in te blazen. Het plan is dat deze tweejaarlijkse prijs in 2021 weer zal worden uitgereikt.

2. Organisatie

2.1 Bestuur

Het bestuur van de Stichting bestaat in 2020 uit:

Mr. T.H.J. (Tjibbe) Joustra - voorzitter

Prof mr. dr. E.R. (Erwin) Muller - vicevoorzitter

Prof dr. J.A. (Jaap) van Manen – penningmeester

Prof mr. Pieter van Vollenhoven is erevoorzitter

In 2020 hebben vijf bestuursvergaderingen plaatsgehad.

Oud-directeur mevrouw drs. Ingrid de Jong is op basis van een nul uren-contract verbonden gebleven aan de SMV, als bestuursadviseur.

Het bestuur heeft besloten om een Raad van Advies in te stellen. In 2020 hebben de volgende personen zich bereid verklaard om toe te treden tot een dergelijke Raad van Advies:

- Prof. dr. B.A. (Beatrice) de Graaf, hoogleraar aan de faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit Utrecht en terrorisme-expert
- Prof. mr. Y. (Ybo) Buruma, raadsheer in de Hoge Raad en hoogleraar Strafrecht en strafprocesrecht aan de Radboud Universiteit Nijmegen
- Drs. F. (Frank) Paauw, Politiechef Amsterdam
- Mr. G.W. (Gerrit) van der Burg MPA, voorzitter College van procureurs-generaal
- Luitenant-generaal dr. J.A.J. (Hans) Leijtens, Commandant Koninklijke Marechaussee
- J.J. (Jozias) van Aartsen, o.a. oud-burgemeester Den Haag

Het idee is dat de Raad van Advies tweemaal per jaar bijeenkomt om mee te denken over de thema's waar de SMV zich op zal richten. De eerste bijeenkomst van de Raad van Advies zal plaatsvinden in 2021.

2.2 Bureau en huisvesting

Het bureau van de SMV bestond tot halverwege 2020 uit een fulltime directeur in vaste dienst, een parttime bestuurs- en directiesecretaresse (ZZP) en (tot 1 oktober 2020) een facilitair medewerkster in vaste dienst (FTE 0,08). Vanaf juni 2020 bestaat het bureau uit een directeur (2 dagen per week) en een parttime secretaresse (ZZP). Het halfjaar-contract van de nieuwe directeur (met als ingangsdatum 1 juni 2020) is op 1 december 2020 omgezet in een vast contract voor onbepaalde tijd.

De SMV heeft ook in 2020 gewerkt volgens de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De (in mei 2018 opgestelde) privacyverklaring is te downloaden via de website van de SMV.

De SMV was sinds jaren gehuisvest aan het Louis Couperusplein 2 in Den Haag. Het huurcontract, dat formeel liep tot eind 2020, is opgezegd met inachtneming van een opzegtermijn van 6 maanden. Inmiddels heeft de oplevering van het kantoorpand plaatsgevonden. Het pand wordt nu gehuurd door het Fonds Slachtofferhulp.

2.3 Financiën

Het jaar 2020 moet - door de organisatie- en personele veranderingen én de corona crisis - gezien worden als een overgangsjaar. Het was een jaar zonder inkomsten van betekenis. Gelukkig beschikte de SMV over voldoende reserve om dit overgangsjaar te kunnen doorwerken, terwijl oriënterende gesprekken hebben plaatsgevonden met mogelijke financiers.

2.4 Communicatie

Nog steeds beschikt de SMV over een website, een SMV-Twitteraccount @SMVSamen en LinkedIn. Er zijn in 2020 geen digitale nieuwsbrieven verzonden.

3. Verslag van de activiteiten

3.1 Structurele activiteiten

Nationaal Netwerk Risicomanagement (NNR)

Met het inslaan van de nieuwe koers, die meer gericht is op sociale veiligheid dan fysieke veiligheid, heeft de SMV eind 2019-begin 2020 besloten om de Expertgroep Veiligheid op te heffen. De leden van de Expertgroep zijn voor een belangrijk deel overgegaan naar het Nationaal Netwerk Risicomanagement (NNR), met wie de SMV vroeger samenwerkte.

Publicatieprijs SMV

In 2019 is de laatste Publicatieprijs SMV uitgereikt. Het nieuwe bestuur van de SMV heeft besloten om de publicatieprijs nieuw leven in te blazen. De publicatieprijs is een prijs die bedoeld is voor auteur(s) van een belangwekkende publicatie over een onderwerp op het brede terrein van veiligheid en veiligheidszorg. De prijs bestaat uit een bescheiden geldbedrag en een oorkonde. Traditiegetrouw wordt rond het thema van de winnende publicatie een conferentie georganiseerd. In 2021 zal de SMV de Publicatieprijs SMV opnieuw uitreiken.

Er is een nieuwe jury samengesteld die de winnende publicatie kiest. Deze jury bestaat uit:

- Prof mr. Ybo Buruma (voorzitter), lid Hoge Raad en hoogleraar Strafrecht aan de Radboud Universiteit Nijmegen
- Prof dr. Charlotte Colman, hoogleraar criminologie aan de Universiteit Gent
- Mr. Sadik Harchaoui, chef de mission van Society Impact Den Haag
- Drs. Martin Sitalsing, politiechef van de eenheid Midden-Nederland
- Drs. Lodewijk Gunther Moor (adviseur).

Een leescommissie, onder voorzitterschap van drs. Lodewijk Gunther Moor, verzamelt publicaties die voor de prijs in aanmerking komen en draagt een shortlist met maximaal vijf publicaties voor aan de jury. De nieuwe leescommissie bestaat uit:

- Dr. Julien van Ostaaijen, lector Recht en Veiligheid Avans
- Dr. Ruth Prins, Directie Veiligheid Rotterdam
- Dr. Shanna Mehlbaum, Mehlbaum onderzoek
- Judith van Valkenhoef Msc, Onderzoeker Politieacademie
- Mr. Karijn van Doorne, Openbaar Ministerie, Aanjaagteam Ondernijning
- Drs. Lodewijk Gunther Moor

Voor de criteria voor de SMV Publicatieprijs én voor de eerdere SMV Publicatieprijs winnaars verwijzen we naar de website van de SMV: www.maatschappijveiligheid.nl

Prof Mr Pieter van Vollenhoven Penning

Sinds 2012 heeft prof mr. Pieter van Vollenhoven als voorzitter van de SMV jaarlijks de naar hem vernoemde penning uitgereikt aan moedige burgers. Burgers die hun verantwoordelijkheid voor veiligheid hebben genomen en waargemaakt en zo op een bijzondere wijze hebben bijgedragen aan de veiligheid in onze samenleving.

De laatste penninguitreiking vond plaats in 2019. Inmiddels is besloten dat de penning en ook het project Burgermoed (een onderzoek naar alle facetten die zijn verbonden aan het onderwerp burgermoed/eigen verantwoordelijkheid van burgers als het om veiligheid gaat) worden ondergebracht bij het Fonds Slachtofferhulp.

3.2 Projecten

Bij de voorzitterswisseling van de SMV heeft het bestuur besloten dat de oud- en erevoorzitter prof mr. Pieter van Vollenhoven enkele lopende projecten gedurende 2020 zou voortzetten. Het ging hierbij om: Onafhankelijk toezicht; Burgermoed en de Prof mr. Pieter van Vollenhoven penning voor moedige burgers.

Daarnaast heeft de SMV in 2020 besloten om twee werkgroepen te starten die een advies voorbereiden over resp. sociale interventies rond ondermijnende drugscriminaliteit in Nederland en het versterken van de integriteit van het Nederlandse financiële stelsel.

Onafhankelijk toezicht

Gedurende de laatste jaren heeft de SMV op verschillende manieren aandacht geschonken aan het niet goed functioneren van het intern en het extern toezicht.¹ Door de zelfregulering is de samenleving voor haar veiligheid in grote mate afhankelijk geworden van het veiligheidsbeleid van ondernemingen en organisaties. Helaas wordt de samenleving regelmatig opgeschrikt door berichten over ondernemingen en organisaties die hun verantwoordelijkheid voor veiligheid niet waarmaken en sjoemelen met de regels. Noch het intern toezicht noch het extern toezicht blijkt in staat om tijdig in te grijpen, met alle veiligheidsconsequenties van dien.

Het uitgangspunt van de SMV is altijd geweest dat de zelfregulering moet slagen, omdat de overheid *alleen* nooit de veiligheid van haar burgers kan waarborgen. Maar de overheid heeft wel nog steeds de regierol. Helaas blijkt steeds opnieuw blijkt dat het overheidstoezicht, de Inspecties, niet naar behoren functioneert.

Prof mr. Pieter van Vollenhoven en de SMV hebben daarom herhaaldelijk gepleit voor de komst van een Wet op het Toezicht, waarin de beginselen worden vastgelegd waaraan alle toezichthouders moeten voldoen. Bij deze beginselen moet onder andere worden gedacht aan beginselen met betrekking tot de onafhankelijkheid en kwaliteit van het toezicht en de scheiding tussen veiligheidsonderzoek en strafrechtelijk onderzoek. Inmiddels wordt het pleidooi voor een meer onafhankelijk overheidstoezicht breder gevoerd.

Burgermoed en de penning

Een ander onderwerp waaraan de SMV al langere tijd aandacht heeft gegeven, is Burgermoed. Waaruit bestaat de eigen verantwoordelijkheid van burgers als het om veiligheid gaat? Wat mag en kan je van burgers verwachten? En hoe kan je burgers nog meer inschakelen ter bevordering van de veiligheid? In dit kader moet ook de penning gezien worden die jaarlijks aan moedige burgers wordt uitgereikt. Het project Burgermoed inclusief de penning is inmiddels overgeheveld naar het Fonds Slachtofferhulp.

Alle SMV notities over o.a. toezicht en burgermoed zijn terug te vinden op de website van de SMV:

www.maatschappijveiligheid.nl

¹ onder andere de notities ‘Zelfregulering: noodzakelijk, maar géén casinospel!’ (2018) en ‘Zelfregulering, maar géén gesjoemel’ (2017); boek ‘Oproep van een waakhond’ van prof mr. Pieter van Vollenhoven (2019) en reader ‘Een kritische waakhond voor de veiligheid?’ (2019); symposium aan Universiteit Leiden over een kritische waakhond voor de veiligheid

Sociale interventies rond ondermijnende drugscriminaliteit in Nederland

Eind 2020 heeft de SMV een werkgroep ingericht, gericht op versterking van het repertoire aan sociale interventies rond ondermijnende drugscriminaliteit in Nederland. Is voor de zware jongens uit het drugsmilieu (lange) gevangenisstraf een onvermijdelijk antwoord, dat geldt niet of in veel mindere mate voor de grote groep 'meelopers', die in zekere zin de sociale kern van het vraagstuk van de ondermijnende drugscriminaliteit vormt. Wat zijn hen voor acceptabele en werkzame repertoires, die hen uit de criminele drugswereld kunnen trekken en hun perspectief op een regulier bestaan kunnen vergroten? Welke combinatie van grenzen stellen (repressie) en perspectief bieden (helpen) zou werkzaam kunnen zijn?

De werkgroep wordt geleid door dhr. Tops (directeur van de SMV) en dhr. Buruma (lid Raad van Advies van de SMV).

De poortwachtersfunctie van banken

Eind 2020 - begin 2021 heeft de SMV een werkgroep ingesteld die advies zal uitbrengen over de ontwikkeling van de poortwachtersfunctie van banken. In de werkgroep zal de volgende vraag centraal staan: Op welke wijze en onder welke voorwaarden kunnen banken (en andere financiële instellingen) en de Nederlandse overheid in de toekomst samenwerken om de integriteit van het Nederlandse financiële stelsel overeind te houden en te versterken? Welke problemen spelen er en wat voor oplossingen zijn nodig om het systeem in de toekomst goed te laten werken?

De werkgroep wordt geleid door dhr. Tops (directeur van de SMV) en dhr. Van Manen (penningmeester van de SMV).

3.3 Samenwerkingsverband met Centre for Policing and Security (CPS)

In 2020 is er een einde gekomen aan het samenwerkingsverband tussen de SMV en haar Belgische zusterorganisatie Centre for Policing & Security (CPS). Ook De Cahiers Politiestudies (uitgaven van Uitgeverij Gompel&Svacina) verschijnen ook niet langer onder auspiciën van SMV en CPS.